

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานระดับอุดมศึกษาของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี โดยใช้รูปแบบการสอน 5B โมเดล ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้
 - 1.1 ความหมายของการจัดการเรียนรู้
 - 1.2 ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้
 - 1.3 ลักษณะของการจัดการเรียนรู้
 - 1.4 องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้
 - 1.5 ทฤษฎีการเรียนรู้
 - 1.6 หลักการออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
 - 1.7 บทบาทของผู้สอนและผู้เรียน
 - 1.8 สิ่งที่จะช่วยให้การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ
2. แนวคิดเกี่ยวกับกรอบมาตรฐานระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ TQF
 - 2.1 ความหมายของกรอบมาตรฐานระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ TQF
 - 2.2 หลักการสำคัญของกรอบมาตรฐานระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ TQF
 - 2.3 วัตถุประสงค์ของการดำเนินการตามมาตรฐานระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ TQF
 - 2.4 โครงสร้างและองค์ประกอบของมาตรฐานระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ TQF
3. แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการสอน 5B โมเดล
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้มีความสำคัญเป็นอย่างมาก เป็นกระบวนการของการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ในปัจจุบันมีนักวิชาการทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศนิยามเกี่ยวกับความหมายและอธิบายถึงความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ไว้หลายประการดังนี้

1.1 ความหมายของการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ ไม่ใช่เป็นเพียงการถ่ายทอดเนื้อหาวิชา โดยใช้วิธีการบอกให้จดจำ และนำไปท่องจำเพื่อการสอบเท่านั้น แต่การจัดการเรียนรู้เป็นศาสตร์อย่างหนึ่งซึ่งมีความหมายที่ลึกซึ้งกว่านั้น กล่าวคือ วิธีการใดก็ตามที่ผู้สอนนำมาใช้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เรียกได้ว่าเป็นการจัดการเรียนรู้ (มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2553 : หน้า 1)

นักวิชาการหลายท่าน ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้ไว้ในทัศนะต่างๆ ดังนี้
 สุมณ อมรวิวัฒน์ (2533 : หน้า 480) อธิบายความหมายของการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า การจัดการเรียนรู้คือ สถานการณ์อย่างหนึ่งที่มีสิ่งต่อไปนี้เกิดขึ้น ได้แก่

- 1) มีความสัมพันธ์และมีปฏิสัมพันธ์เกิดขึ้นระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับสิ่งแวดล้อม และผู้สอนกับผู้เรียนกับสิ่งแวดล้อม
- 2) ความสัมพันธ์และมีปฏิสัมพันธ์นั้นก่อให้เกิดการเรียนรู้และประสบการณ์ใหม่
- 3) ผู้เรียนสามารถนำประสบการณ์ใหม่นั้นไปใช้ได้

วิชย ประสิทธิ์วุฒิเวชช์ (2542 : หน้า 255) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่มีระบบระเบียบครอบคลุมการดำเนินงานตั้งแต่การวางแผนการจัดการเรียนรู้จนถึงการประเมินผล

ฮูและตันแคน (Hough & Duncan, 1970 : p. 144) อธิบายความหมายของการจัดการเรียนรู้ว่าหมายถึง กิจกรรมของบุคคลซึ่งมีหลักและเหตุผล เป็นกิจกรรมที่บุคคลได้ใช้ความรู้ของตนเองอย่างสร้างสรรค์ เพื่อสนับสนุนให้ผู้อื่นเกิดการเรียนรู้และความผาสุก ดังนั้นการจัดการเรียนรู้จึงเป็นกิจกรรมในแง่มุมต่างๆ 4 ด้าน คือ

- 1) ด้านหลักสูตร (Curriculum) หมายถึง การศึกษาจุดมุ่งหมายของการศึกษาความเข้าใจในจุดประสงค์รายวิชาและการตั้งจุดประสงค์การจัดการเรียนรู้ที่ชัดเจน ตลอดจนการเลือกเนื้อหาได้เหมาะสมสอดคล้องกับท้องถิ่น
- 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ (Instruction) หมายถึง การเลือกวิธีสอนและเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม เพื่อช่วยให้ผู้เรียนบรรลุถึงจุดประสงค์การเรียนรู้ที่วางไว้
- 3) ด้านการวัดผล (Measuring) หมายถึง การเลือกวิธีการวัดผลที่เหมาะสมและสามารถวิเคราะห์ผลได้
- 4) ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ (Evaluating) หมายถึง ความสามารถในการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ทั้งหมดได้

คาร์เตอร์ วี กู๊ด (Carter V .Good, 1975 : p. 588) ได้อธิบายความหมายของการจัดการเรียนรู้ว่า การจัดการเรียนรู้คือ การกระทำอันเป็นการอบรมสั่งสอนผู้เรียนในสถาบันการศึกษา

ฮิลล์ (Hills, 1982 : p. 266) ให้คำจำกัดความของการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า การจัดการเรียนรู้คือ กระบวนการให้การศึกษแก่ผู้เรียน ซึ่งต้องอาศัยปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน

อิทธิเดช น้อยไม้ (2560 : หน้า 78) ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้ว่า หมายถึง การดำเนินการของครูผู้สอนด้วยรูปแบบ เทคนิค และวิธีการที่เหมาะสมอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์อันทรงคุณค่า จนผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านความรู้ ความคิด ความรู้สึก ทักษะความสามารถ และพฤติกรรมต่างๆ

จากความหมายข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ด้วยรูปแบบ เทคนิค และวิธีการที่เหมาะสมอย่างเป็นระบบ เพื่อที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของผู้สอน

1.2 ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้เปรียบเสมือนเครื่องมือที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการเรียนรู้ ตั้งใจเรียน และเกิดการเรียนรู้ขึ้น การเรียนของผู้เรียนจะไปสู่จุดมุ่งหมายปลายทาง คือ ความสำเร็จในชีวิตหรือไม่เพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับจัดการเรียนรู้ที่ดีของผู้สอน หรือผู้สอนด้วยเช่นกัน หากผู้สอนรู้จักเลือกใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่ดีและเหมาะสมแล้ว ย่อมจะมีผลดีต่อการเรียนของผู้เรียนดังนี้ (มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2553 : หน้า 3)

- 1) ผู้เรียนมีความรู้และความเข้าใจในเนื้อหาวิชา หรือกิจกรรมที่เรียนรู้
- 2) ผู้เรียนเกิดทักษะหรือมีความชำนาญในเนื้อหาวิชา หรือกิจกรรมที่เรียนรู้
- 3) ผู้เรียนเกิดทัศนคติที่ดีต่อสิ่งที่เรียน
- 4) ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้
- 5) ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมต่อไปอีกได้

การที่ผู้สอนจะส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเจริญงอกงามในทุกๆ ด้านทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญานั้น การส่งเสริมที่ดีที่สุดก็คือการให้การศึกษ ซึ่งจากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญในการให้การศึกษแก่ผู้เรียนเป็นอย่างมาก

1.3 ลักษณะของการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้มีลักษณะที่เด่นชัดอยู่ 3 ลักษณะ คือ (มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2553 : หน้า 3-4)

1) การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ซึ่งหมายความว่าจัดการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้นั้น ทั้งผู้สอนและผู้เรียนต้องมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและเป็นปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง เป็นไปตามลำดับขั้นตอนเพื่อทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

2) การจัดการเรียนรู้มีจุดประสงค์ให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนี้เป็นพฤติกรรมทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ความคิด หรือด้านพุทธิพิสัย ด้านทักษะกระบวนการ หรือด้านทักษะพิสัย และด้านเจตคติ หรือด้านจิตพิสัย

3) การจัดการเรียนรู้จะบรรลุจุดประสงค์ได้ก็ต้องอาศัยทั้งศาสตร์และศิลป์ของผู้สอน ซึ่งหมายความว่าจัดการเรียนรู้จะบรรลุจุดประสงค์ได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับอาศัยความรู้ความสามารถของผู้สอนทั้งด้านวิชาการ (ศาสตร์) ทักษะและเทคนิคการจัดการเรียนรู้ (ศิลป์) เป็นสำคัญ

จากที่กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้จะต้องมีกระบวนการสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน มีจุดประสงค์ในการจัดการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้จะประสบผลสำเร็จได้ ผู้สอนต้องมีทั้งความรู้และเทคนิคการจัดการเรียนรู้

1.4 องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้

ผู้สอนจำเป็นจะต้องศึกษาจากข้อมูลหลายประการเพื่อนำมาช่วยเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้ของตนเองและการเรียนรู้ของผู้เรียน การจัดการเรียนรู้ไม่ว่าจะระดับใดก็ตามขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ 3 ประการคือ ผู้เรียน บรรยากาศทางจิตวิทยาที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ และปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับบรรยากาศทางจิตวิทยาในชั้นเรียน ถ้าองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ทั้ง 3 ประการนี้ดำเนินไปได้ด้วยดีจะทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ได้อย่างมาก องค์ประกอบดังกล่าวมีรายละเอียด ดังนี้ (มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2553, หน้า 4-5)

1) ผู้เรียน ธรรมชาติของผู้เรียนเป็นสิ่งที่ผู้สอนจะต้องคำนึงถึงเป็นอันดับแรก เกี่ยวกับความสามารถทางสมอง ความถนัด ความสนใจ พัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์และจิตใจ ความต้องการพื้นฐานเป็นสิ่งที่ผู้สอนจะต้องคำนึงถึง และจะละเลยไม่ได้

2) บรรยากาศทางจิตวิทยาที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ ผู้สอนเป็นส่วนสำคัญและเป็นส่วนหนึ่งที่จะกำหนดบรรยากาศในชั้นเรียนให้เป็นไปในรูปแบบที่ต้องการ ความเป็นประชาธิปไตย ความเคร่งเครียด ความชื่นบานของผู้เรียน สิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้โดยผู้สอนเป็นผู้กำหนด แต่ถึงกระนั้นก็ตามบรรยากาศในชั้นเรียนยังมีองค์ประกอบอื่นๆ อีกนอกเหนือไปจากตัวผู้สอน คือ ผู้เรียน เข้าชั้นเรียนโดยไม่ได้รับประทานอาหารเช้า หรืออาหารกลางวัน ผู้เรียนเริ่มเรียนชั่วโมงแรกด้วยความรู้สึกหิวหรือบางครั้งผู้เรียนได้รับสิ่งกระทบกระเทือนใจติดตามมาจากความไม่ปรองดองในครอบครัว เป็นต้น ส่วนทางด้านตัวผู้สอนนั้นอาจจะมี ความกดดันจากฝ่ายบริหารหรือจากครอบครัว เศรษฐกิจ อาหารเช้าก่อนมาสถานศึกษาของผู้สอนมีเพียงน้ำแก้วเดียวเท่านั้น สิ่งที่น่ามาก่อนเหล่านี้เกิดขึ้นก่อนที่ผู้สอนและผู้เรียนจะมาพบกัน ซึ่งเป็นสิ่งที่บ่งได้ว่าบรรยากาศทางจิตวิทยาในชั้นเรียนที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้จะปรากฏออกมาในรูปแบบใด

3) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับบรรยากาศทางจิตวิทยาในชั้นเรียน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน จะเป็นเครื่องชี้บ่งถึงเงื่อนไขหรือสถานการณ์ว่าผู้เรียนจะประสบความสำเร็จหรือความล้มเหลวต่อการเรียนรู้ ผู้สอนควรจะต้องคิดถึงผู้เรียนในฐานะเป็นบุคคลหนึ่ง ผู้เรียนมีสิทธิที่จะได้รับความต้องการพื้นฐาน และผู้สอนควรจะต้องฝึกให้มีความรู้สึกไวต่อความรู้สึกนึกคิดของผู้เรียน เพื่อความสำเร็จแห่งการเรียนรู้และการเจริญเติบโตเป็นบุคคลที่สมบูรณ์ต่อไป

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ทั้ง 3 ประการ ได้แก่ ผู้เรียน บรรยากาศทางจิตวิทยาที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับบรรยากาศทางจิตวิทยาในชั้นเรียน มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการเรียนรู้

1.5 ทฤษฎีการเรียนรู้

ทฤษฎีการเรียนรู้ ถือเป็นแนวคิดที่ผ่านการพิสูจน์จนเกิดการยอมรับว่าสามารถใช้อธิบายลักษณะการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เมื่อได้รับแนวคิดและประสบการณ์ต่างๆ ซึ่งการจัดการเรียนรู้ในวิชาสังคมศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ผู้สอนมีความจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจพัฒนาการใน

ด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน อธิติเดช น้อยไม้ (2560 : 63) ได้กล่าวว่า ทฤษฎีผู้สอนต้องมีความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้เพื่อให้ผู้สอนสามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการวางแผน และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม บรรลุสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ และเกิดคุณค่าสูงสุดแก่ผู้เรียน ซึ่งทฤษฎีทางจิตวิทยาที่สามารถนำมาปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา ได้แก่ ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพฤติกรรมนิยม ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มปัญญานิยม ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญา และทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มมนุษยนิยม

1.5.1 ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพฤติกรรมนิยม

กลุ่มทฤษฎีพฤติกรรมนิยมนั้นจะมองผู้เรียนเหมือนกับกระดากที่วางเปล่า ซึ่งผู้สอนจะต้องจัดเตรียมประสบการณ์ให้กับผู้เรียน ให้คำแนะนำหรือสิ่งเร้าจากสภาพสิ่งแวดล้อมโดยการนำเสนอหรือแนะนำให้ผู้รู้จัก และผู้เรียนแสดงอาการตอบสนองต่อสิ่งเร้านั้นด้วยการตอบสนองบางสิ่งบางอย่างออกมา การเสริมแรงจึงมีความสำคัญที่ต้องกำหนดจัดเตรียมไว้เพื่อกำกับพฤติกรรมที่ต้องการรูปแบบพฤติกรรมใหม่ๆ จะถูกกระทำซ้ำแล้วซ้ำอีกจะกระทั่งกลายเป็นพฤติกรรมอัตโนมัติ ดังนั้นพฤติกรรมของผู้เรียนที่ยอมรับได้คือการเรียนรู้แสดงออกให้เห็นได้ในเชิงประจักษ์ อันประกอบด้วย ทฤษฎีกลุ่มย่อย ๆ 3 ทฤษฎี ได้แก่ ทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบคลาสสิก ทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำ และทฤษฎีความสัมพันธ์เชื่อมโยง (ลักขณา สรวิวัฒน์, 2555)

ทฤษฎีการเรียนรู้การวางเงื่อนไขแบบคลาสสิก

ทฤษฎีการเรียนรู้การวางเงื่อนไขแบบคลาสสิก เป็นแนวคิดของพาฟลอฟ (Ivan Pavlov) นักสรีรวิทยาชาวรัสเซียที่มีความเชื่อว่า พฤติกรรมที่เกิดจากการวางเงื่อนไขแบบคลาสสิกได้มักเป็นพฤติกรรม หรือการตอบสนองที่เกิดจากปฏิกิริยาสะท้อนอันมีพื้นฐานมาจากการทำงานของระบบประสาทอัตโนมัติ เช่น การเห็นมะม่วงแล้วเกิดมีการหลั่งของน้ำลาย หรือมีน้ำลายสอ การทำงานของต่อมต่างๆ ในร่างกาย การทำงานของระบบกล้ามเนื้อต่างๆ พฤติกรรมการตอบสนองในการวางเงื่อนไขแบบคลาสสิกเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติเมื่อมีสิ่งเร้ามากระตุ้น พฤติกรรมที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติเหล่านี้เรียกว่า พฤติกรรมตอบสนอง หรือพฤติกรรมที่เป็นไปโดยอัตโนมัติ พาฟลอฟ เชื่อว่า การเรียนรู้ของสิ่งมีชีวิตจำนวนมากเกิดจากการวางเงื่อนไข กล่าวคือการตอบสนองหรือการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นต่อสิ่งเร้าหนึ่งมักมีเงื่อนไขหรือสถานการณ์เกิดขึ้น ซึ่งในสภาพปกติหรือในชีวิตประจำวันการตอบสนองเช่นนั้นอาจไม่มี เช่น กระจกสุนัขได้ยินเสียงกระดิ่งและน้ำลายไหล เสียงกระดิ่งเป็นสิ่งเร้าที่ต้องการให้เกิดการเรียนรู้จากการวางเงื่อนไข (เพราะโดยปกติเสียงกระดิ่งไม่มีผลทำให้สุนัขน้ำลายไหล แต่คนต้องการให้สุนัขน้ำลายไหลเมื่อได้ยินเสียงกระดิ่ง) พาฟลอฟ เรียกว่า สิ่งเร้าที่มีเงื่อนไข และปฏิกิริยาน้ำลายไหลเป็นการตอบสนองที่เรียกว่าการตอบสนองที่มีเงื่อนไข

ทฤษฎีการเรียนรู้การวางเงื่อนไขแบบการกระทำ

ทฤษฎีการเรียนรู้การวางเงื่อนไขแบบการกระทำพัฒนาขึ้น โดยสกินเนอร์ (B.F. Skinner) ผู้ที่มีแนวความคิดพื้นฐานว่า พฤติกรรมของมนุษย์ตกอยู่ภายใต้การควบคุมของเงื่อนไขการเสริมแรงและลงโทษ ซึ่งตัวเสริมแรงแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ ตัวเสริมแรงบวกกับตัวเสริมแรงลบ อธิบายได้ดังนี้

1. ตัวเสริมแรงบวก หมายถึง สิ่งเร้าชนิดใดชนิดหนึ่งเมื่อได้รับหรือนำเข้ามาในสถานการณ์นั้นแล้วจะมีผลให้เกิดความพึงพอใจ และทำให้อัตราการตอบสนองเปลี่ยนแปลงไปในลักษณะเข้มข้นขึ้น เช่น อาหาร คำชมเชย รางวัล ฯลฯ

2. ตัวเสริมแรงลบ หมายถึง สิ่งเร้าชนิดใดชนิดหนึ่ง ซึ่งเมื่อตัดออกไปจากสถานการณ์นั้นแล้วจะมีผลให้อัตราการตอบสนองเปลี่ยนไปในลักษณะเข้มข้นขึ้น เช่น เสียงดัง แสงสว่างจ้า คำตำหนิ ร้อนหรือเย็นเกินไป ฯลฯ

การนำทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำไปใช้ในการเรียนการสอนนั้นผู้สอนหรือผู้ทำการสอนสามารถทำได้ ดังนี้

1. มีการดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดและสร้างนิสัยที่ดีให้แก่เด็กเพื่อการสร้างคุณภาพแห่งชีวิต

2. ต้องลบนิสัยที่ไม่ดีออกจากตัวเด็กโดยวิธีการปรับพฤติกรรม

3. มีการอบรมสั่งสอนและปลูกฝังค่านิยมพื้นฐานให้แก่เด็ก

4. ต้องให้คำยกย่องชมเชย หรือให้รางวัลแก่เด็กที่กระทำความดี

5. จัดให้มีการประกวดเด็กดีเด่นในด้านต่างๆและให้รางวัลตามเหมาะสม

6. ประยุกต์ใช้ในการสร้างบทเรียนสำเร็จรูป

ทฤษฎีสัมพันธ์เชื่อมโยงของธอร์นไดค์

ลักษณะสำคัญของทฤษฎีสัมพันธ์เชื่อมโยงของธอร์นไดค์ มีดังนี้

1. ลักษณะการเรียนรู้แบบลองผิดลองถูก

2. กฎการเรียนรู้ของธอร์นไดค์ ธอร์นไดค์ได้คิดกฎการเรียนรู้ที่สำคัญ 3 กฎ

ด้วยกันคือ กฎแห่งความพร้อม กฎแห่งการฝึกหัดและกฎแห่งผล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 กฎแห่งความพร้อม กฎนี้มีความสำคัญสรุปได้ว่าเมื่อบุคคลพร้อมที่จะทำแล้วได้ทำเขาย่อมเกิดความพอใจ แต่ถ้าบุคคลพร้อมที่จะทำแล้วไม่ได้ทำเขาย่อมเกิดความไม่พึงพอใจ ในขณะที่เดียวกันเมื่อบุคคลไม่พร้อมที่จะทำแต่เขาต้องทำเขาย่อมเกิดความไม่พอใจ

2.2 กฎแห่งการฝึกหัด แบ่งเป็น 2 กฎย่อยคือ

2.2.1 กฎแห่งการได้ใช้ หมายถึง พันธะหรือตัวเชื่อมระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนองจะเข้มข้นขึ้นเมื่อได้ลงมือทำบ่อย

2.2.2 กฎแห่งการไม่ได้ หมายถึง พันธะหรือตัวเชื่อมระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนองจะอ่อนกำลังลงเมื่อไม่ได้กระทำอย่างต่อเนื่อง มีการขาดตอนหรือไม่ได้ทำบ่อยๆ

2.2.3 กฎแห่งผล กฎนี้นับว่าเป็นกฎที่สำคัญและได้รับความสนใจจากธอร์นไดค์มากขึ้น กฎนี้หมายความว่าพันธะหรือตัวเชื่อมระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนองจะเข้มข้นหรืออ่อนกำลังขึ้นอยู่กับผลต่อเนื่องหลังจากที่ได้ตอบสนองไปแล้วรางวัลจะมีผลให้พันธะสิ่งเร้าและการตอบสนองเข้มข้นขึ้น ส่วนการทำโทษนั้นจะไม่มีผลใดๆต่อความเข้มข้นหรือการอ่อนกำลังของพันธะระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนอง

3. การย้ายโอนการเรียนรู้ จะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อการเรียนรู้หรือกิจกรรมในสถานการณ์หนึ่งส่งผลต่อการเรียนรู้หรือกิจกรรมในอีกสถานการณ์หนึ่ง การส่งผลนั้นอาจจะอยู่ในรูปของการสนับสนุนหรือส่งเสริมให้สามารถเรียนรู้ได้ดีขึ้น ซึ่งเป็นการถ่ายโอนทางบวกหรืออาจเป็นการ

ขีดขวางทำให้เรียนรู้หรือประกอบอีกอย่างหนึ่งได้ยากหรือช้าลงเป็นการถ่ายโอนทางลบก็ได้ การถ่ายโอนการเรียนรู้นับว่าเป็นพื้นฐานการเรียนการสอน

4. ประโยชน์และการนำหลักการทฤษฎีสัมพันธ์เชื่อมโยงของธอร์นไดค์ไปใช้ในการเรียนการสอนนั้น ธอร์นไดค์เน้นอยู่เสมอว่าการสอนในชั้นเรียนต้องกำหนดจุดมุ่งหมายให้ชัดเจน การตั้งจุดมุ่งหมายให้ชัดเจนก็หมายถึง การตั้งจุดมุ่งหมายที่สังเกตการตอบสนองได้และผู้สอนจะต้องจัดแบ่งเนื้อหาออกเป็นหน่วยๆ ให้เขาเรียนทีละหน่วยๆ เพื่อให้ผู้เรียนจะได้เกิดความรู้สึกพอใจในผลที่เขาเรียนในแต่ละหน่วยนั้น ธอร์นไดค์ย้ำว่าการสอนแต่ละหน่วยก็ต้องเริ่มจากสิ่งที่ยากไปหาสิ่งที่ง่ายเสมอ การสร้างแรงจูงใจนับว่าสำคัญมากเพราะจะทำให้ผู้เรียนเกิดความพอใจเมื่อเขาได้รับสิ่งที่ต้องการหรือรางวัล รางวัลจึงเป็นสิ่งควบคุมพฤติกรรมของผู้เรียนนั่นก็คือในชั้นแรกครูจึงต้องสร้างแรงจูงใจภายนอกให้กับผู้เรียน ครูจะต้องให้ผู้เรียนผู้ผลการกระทำหรือผลการเรียนเพราะการรู้ผลจะทำให้ผู้เรียนทราบว่าการกระทำนั้นถูกต้องหรือไม่ถูกต้องดีหรือไม่ดี พอใจหรือไม่พอใจ ถ้าการกระทำนั้นผิดหรือไม่เป็นที่พอใจเขาก็จะได้รับการแก้ไขปรับปรุงให้ถูกต้อง เพื่อที่จะได้รับสิ่งที่เขาพอใจต่อไป

สรุปได้ว่า จากแนวความคิดการเรียนรู้ของนักจิตวิทยากลุ่มพฤติกรรมนิยมเห็นว่า พฤติกรรมของมนุษย์ทุกอย่างเกิดขึ้นจะต้องมีสาเหตุ ดังนั้นจึงให้ความสนใจต่อพฤติกรรมที่แสดงออกมา เพราะพฤติกรรมเหล่านั้นสามารถมองเห็นและตรวจสอบได้ ซึ่งตรงข้ามกับจิตใจที่ไม่สามารถมองเห็นได้ ใช้หลักการทางวิทยาศาสตร์ในการตรวจสอบการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนด้วยการสังเกตพฤติกรรม

1.5.2 ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มปัญญานิยม

ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มปัญญานิยม เกิดขึ้นจากแนวคิดของนักจิตวิทยา และนักการศึกษาที่ประกอบด้วย พีอาเจต์ (Piaget) บรูเนอร์ (Bruner) ออซูเบล (Ausubel) และนักจิตวิทยาในกลุ่มเกสตัลท์ (Gestalt) นักจิตวิทยากลุ่มนี้มีแนวความคิดว่า การเรียนรู้ของมนุษย์ทุกคนไม่เฉพาะเจาะจงเพียงแค่เรื่องของพฤติกรรมที่แสดงออกมาเท่านั้น แต่การเรียนรู้เป็นกระบวนการทางความคิดที่ผู้เรียนได้รับจากประสบการณ์ตามสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นรอบๆ ตัวแล้วสังสมข้อมูลสร้างความหมาย และความสัมพันธ์ของข้อมูลเหล่านั้น โดยปกติมนุษย์จะให้ความสนใจต่อความรู้ใหม่ๆ อยู่เสมอ และจะนำความรู้หรือข้อมูลเหล่านั้นมาคิดพิจารณาพร้อมกับความสนใจ ความรู้สึก ความเชื่อ และประสบการณ์ดั้งเดิมของตน เพื่อให้สามารถนำไปปรับใช้แก้ปัญหาในสถานการณ์ต่างๆ ได้ (อิทธิเดช น้อยไม้, 2560 : หน้า 66)

พีอาเจต์ เป็นนักจิตวิทยาชาวสวิสเซอร์แลนด์ มีความเชื่อว่า พัฒนาการทางความคิด และสติปัญญาของมนุษย์จะเพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับตามช่วงวัย และสิ่งแวดล้อมรอบตัวผู้เรียน ในความคิดของผู้ใหญ่ที่คิดว่าเป็นเรื่องธรรมดาต่างๆ ไม่ยุ่งยาก จะตรงกันข้ามหรือเป็นสิ่งที่ไม่ธรรมดา ไม่ง่ายสำหรับความคิดของเด็ก ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะสอนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับธรรมชาติหรือความเป็นจริงของสรรพสิ่งที่อยู่รอบๆ ตัวผู้เรียนก่อน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความคิดรวบยอดในลำดับต่อไป การจัดกิจกรรมต่างๆ ที่เหมาะสมกับช่วงวัยของผู้เรียนจะช่วยเพิ่มความสามารถให้แก่ผู้เรียน และทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากกิจกรรม และสิ่งแวดล้อมเหล่านั้น พีอาเจต์ได้แบ่งพัฒนาการเรียนรู้ตามลักษณะวัยของผู้เรียนออกเป็น 4 ลำดับขั้น คือ (พรณี ช.เจนจิต, 2550 : หน้า 69-73 และสุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2553 : หน้า 51-59)

1. ขั้นการสัมผัสและการเคลื่อนไหว เป็นพัฒนาการช่วงอายุ 0-2 ปี ซึ่งเป็นขั้นของพัฒนาการทางสติปัญญาความคิดก่อนระยะเวลาที่เด็กอ่อนจะพูด และใช้ภาษาได้ พือาเจต์กล่าวไว้ว่า สติปัญญาความคิดของเด็กวัยนี้ แสดงออกโดยการเคลื่อนไหวหรือการกระทำ เด็กสามารถแก้ปัญหาได้แม้จะไม่สามารถอธิบายได้ด้วยคำพูด

2. ขั้นเตรียมความพร้อมก่อนปฏิบัติการ เป็นพัฒนาการช่วงอายุ 2-7 ปี ซึ่งเป็นขั้นที่เขาวนปัญญาความคิดของเด็กวัยนี้ขึ้นอยู่กับความรู้เป็นส่วนใหญ่ ไม่สามารถที่จะให้เหตุผลอย่างลึกซึ้งแต่เป็นขั้นที่เด็กเริ่มใช้ภาษา สามารถที่จะบอกชื่อสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัวหรือเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของตนเองได้ สามารถที่จะเรียนรู้สัญลักษณ์และใช้สัญลักษณ์ได้ เด็กในวัยนี้มักจะเล่นสมมติ เช่น สมมติก้อนหินแทนรถยนต์ สมมติให้ตุ๊กตาแทนบุคคลต่างๆ เป็นต้น นอกจากนี้ความคิดความเข้าใจของเด็กในช่วงนี้ จะยังไม่สามารถใช้เหตุผล ไม่เข้าใจว่าสิ่งใดมีจำนวนเท่ากัน แม้เปลี่ยนรูปร่างไป อีกทั้งในช่วงวัยนี้เด็กจะยึดตนเองเป็นศูนย์กลางไม่สามารถที่จะเข้าใจความคิดเห็นของผู้อื่น

3. ขั้นคิดเชิงปฏิบัติการเป็นรูปธรรม เป็นพัฒนาการช่วงอายุ 7-11 ปี ซึ่งพัฒนาการทางด้านสติปัญญาและความคิดของเด็กวัยนี้ สามารถที่จะสร้างกฎเกณฑ์และตั้งกฎเกณฑ์ในการแบ่งสิ่งแวดล้อมออกเป็นหมวดหมู่ได้ นอกจากนี้ยังสามารถแบ่งกลุ่มโดยใช้เกณฑ์หลายๆ อย่าง และคิดย้อนกลับได้ อีกทั้งความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรม และความสัมพันธ์ของตัวเลขก็เพิ่มขึ้นด้วย

4. ขั้นคิดเชิงนามธรรม เป็นพัฒนาการช่วงอายุ 12 ปีขึ้นไป จนถึงวัยผู้ใหญ่ ซึ่งพัฒนาการทางเขาวนปัญญาและความคิดของเด็กเป็นขั้นสุดยอดคือ เด็กในวัยนี้จะเริ่มคิดแบบผู้ใหญ่ สามารถคิดหาเหตุผลนอกเหนือไปจากข้อมูลที่มีอยู่ สามารถคิดแบบนักวิทยาศาสตร์ หมายถึง การคิดแบบตั้งสมมติฐานขึ้นมาแล้วหาข้อสรุป พือาเจต์ ได้สรุปว่า เด็กวัยนี้เป็นผู้ที่คิดเหนือไปกว่าสิ่งปัจจุบันสนใจที่จะสร้างทฤษฎีเกี่ยวกับทุกสิ่งทุกอย่าง และมีความพอใจที่จะคิดพิจารณาเกี่ยวกับสิ่งที่ไม่มีตัวตนหรือสิ่งที่เป็นนามธรรม

บรูเนอร์ เป็นนักจิตวิทยาชาวอเมริกันที่สนใจ และศึกษาเรื่องของพัฒนาการทางสติปัญญาต่อจากพือาเจต์ ได้เสนอความคิดว่า ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นั้น ผู้สอนควรพิจารณาก่อนว่า ในขณะที่นั้นผู้เรียนมีความพร้อมหรือมีพัฒนาการอยู่ในระดับใด จากนั้นจึงเลือกเนื้อหาวิชา รูปแบบ และวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนวัยนั้นๆ ทั้งนี้หากเนื้อหาวิชาใดมีความจำเป็นต้องนำไปใช้เมื่อเขาเติบโตขึ้น ผู้สอนก็ควรรับเนื้อหาวิชานั้นมาสอนให้กับผู้เรียนตั้งแต่เล็กๆ โดยคัดเลือกและปรับเนื้อหาวิชาให้มีความง่ายเหมาะสมกับระดับสติปัญญา และความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละช่วงวัย นอกจากนี้ บรูเนอร์ยังเชื่อว่า ความสามารถทางสติปัญญาของผู้เรียนจะเพิ่มมากขึ้น เมื่อผู้เรียนได้รับการกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้โดยการศึกษาค้นคว้าตามความสนใจของตนเอง ดังนั้น ผู้สอนจึงมีหน้าที่จัดบรรยากาศหรือสถานการณ์ที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ และค้นหาความรู้ด้วยตัวของผู้เรียนเอง ซึ่งแนวคิดของบรูเนอร์สอดคล้องกับพือาเจต์ที่ว่า มนุษย์เรามีโครงสร้างสติปัญญามาตั้งแต่เกิด ในวัยทารกโครงสร้างสติปัญญายังไม่ซับซ้อน เพราะยังไม่พัฒนา ต่อเมื่อมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมจะทำให้โครงสร้างสติปัญญามีการขยายและซับซ้อนขึ้น หน้าที่ของโรงเรียนคือ การช่วยเอื้อการขยายโครงสร้างทางสติปัญญาของผู้เรียน (อิทธิเดช น้อยไม้, 2560 : หน้า 68)

นอกจากนี้ สุรางค์ ไคว์ตระกูล (2553 : หน้า 214) ได้อธิบายเกี่ยวกับหลักการเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของบรูเนอร์ไว้ดังนี้

1. กระบวนการความคิดของเด็กแตกต่างกับผู้ใหญ่ เวลาเด็กคิดแตกต่างหรือไม่ถูกต้อง ผู้ใหญ่ควรจะคิดถึงพัฒนาการทางเข่นปัญญา ซึ่งเด็กแต่ละวัยมีลักษณะการคิดที่แตกต่างไปจากผู้ใหญ่ ผู้สอนจะต้องมีความเข้าใจว่า เด็กแต่ละวัยมีการรู้คิดอย่างไร และกระบวนการรู้คิดของเด็กไม่เหมือนผู้ใหญ่

2. เน้นความสำคัญของผู้เรียน ถือว่าผู้เรียนสามารถจะควบคุมกิจกรรมการเรียนรู้ของตนเองได้ และเป็นผู้ที่ริเริ่มหรือลงมือกระทำ ฉะนั้น ผู้สอนมีหน้าที่จัดสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยการค้นพบโอกาสให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม

3. ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ควรจะเริ่มจากประสบการณ์ที่ผู้เรียนคุ้นเคยหรือประสบการณ์ที่ใกล้เคียงไปหาประสบการณ์ที่ไกลตัว เพื่อผู้เรียนจะได้มีความเข้าใจ เช่น การสอนให้ผู้เรียนรู้จักการใช้แผนที่ ควรจะเริ่มจากแผนที่ของจังหวัดของผู้เรียนก่อนแผนที่จังหวัดอื่น หรือแผนที่ประเทศไทย

ออสเชล เป็นนักจิตวิทยาที่นำเสนอแนวคิดที่แตกต่างไปจากบรูเนอร์เกี่ยวกับวิธีการที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ในด้านความคิด และสติปัญญา ตามแนวคิดของออสเชลเห็นว่าการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ ผู้เรียนจะต้องมีพื้นฐานความรู้หรือประสบการณ์ในเรื่องเหล่านั้นมาก่อน แล้วจึงเชื่อมโยง และพัฒนาความรู้ ระหว่างความรู้ที่มีอยู่เดิมกับความรู้ใหม่เข้าด้วยกัน จนเกิดองค์ความรู้ใหม่ได้ ซึ่งจะทำให้การเรียนรู้สิ่งใหม่นั้นมีความหมายต่อผู้เรียน (อิทธิเดช น้อยไม้, 2560 : หน้า 69)

สรุปได้ว่า จากแนวคิดการเรียนรู้ของนักจิตวิทยากลุ่มปัญญานิยม จะให้ความสนใจเกี่ยวกับกระบวนการคิดและการรับรู้ของมนุษย์ ดังนั้น การที่ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้เรื่องราวต่างๆ ตามความถนัด และความสนใจ จะส่งผลทำให้การเรียนรู้ที่มีความหมายมากกว่าการที่ผู้สอนจะเป็นผู้บอกความรู้แต่เพียงฝ่ายเดียว

1.5.3 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญา

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญา เป็นทฤษฎีของศาสตราจารย์เบนดูรา แห่งมหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด ประเทศสหรัฐอเมริกา เขามีความเชื่อว่าการเรียนรู้ของมนุษย์ส่วนมากเป็นการเรียนรู้โดยการสังเกตหรือการเลียนแบบ และเนื่องจากมนุษย์มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบๆ ตัวอยู่เสมอ เบนดูราอธิบายว่าการเรียนรู้เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและสิ่งแวดล้อมในสังคมซึ่งทั้งผู้เรียนและสิ่งแวดล้อมต่างก็มีอิทธิพลต่อกันและกัน

ความคิดพื้นฐานของทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญา

เบนดูราได้ให้ความสำคัญของการปฏิสัมพันธ์ของอินทรีย์และสิ่งแวดล้อม และถือว่าการเรียนรู้ก็เป็นผลของปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและสิ่งแวดล้อม โดยผู้เรียนและสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อกันและกัน เบนดูราได้ถือว่าคุณสมบัติที่ต้องการจะเรียนรู้และสิ่งแวดล้อมเป็นสาเหตุของพฤติกรรมและได้อธิบายการมีปฏิสัมพันธ์ดังนี้ เบนดูราได้ให้ความแตกต่างของการเรียนรู้และการกระทำ ว่าความแตกต่างนี้สำคัญมากเพราะคนอาจจะเรียนรู้อะไรหลายอย่างแต่ไม่กระทำ เช่น นักการศึกษาหรือผู้เรียนทุกคนที่กำลังอ่านตำรานี้คงจะทราบว่าการโกงในการสอบนั้นมีพฤติกรรมอย่างไร

แต่มีเพียงน้อยคนที่จะทำการโกงจริงๆ แบนดูราได้สรุปว่า พฤติกรรมของมนุษย์อาจจะแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท (ลักขณา สรวิวัฒน์, 2555)

(1) พฤติกรรมสนองตอบที่เกิดจากการเรียนรู้ ผู้ซึ่งแสดงออกหรือกระทำอย่างสม่ำเสมอ

(2) พฤติกรรมที่เรียนรู้แต่ไม่เคยแสดงออกหรือกระทำ

(3) พฤติกรรมที่ไม่เคยแสดงออกทางการกระทำเพราะไม่เคยเรียนรู้จริง

แบนดูราไม่เชื่อว่าพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจะคงตัวอยู่เสมอทั้งนี้เป็นเพราะสิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอและทั้งสิ่งแวดล้อมและพฤติกรรมมีอิทธิพลซึ่งกันและกัน ตัวอย่างเช่น เด็กที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวก็คาดหวังว่าผู้อื่นจะแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวก็คาดหวังว่าผู้อื่นจะแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวต่อตนด้วย ความคาดหวังนี้จะส่งเสริมให้เด็กแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว และผลพวงก็คือว่าเด็กอื่นซึ่งแม้ว่าจะไม่ก้าวร้าวก็แสดงพฤติกรรมตอบสนองแบบก้าวร้าวด้วย และเป็นเหตุให้เด็กที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวยิ่งมีการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวมากยิ่งขึ้นเป็นการย้ำความคาดหวังของตน แบนดูราสรุปว่า เด็กที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวจะสร้างบรรยากาศก้าวร้าวรอบๆ ตัวจึงทำให้เด็กอื่นที่มีพฤติกรรมอ่อนโยนไม่ก้าวร้าวแสดงพฤติกรรมตอบสนองก้าวร้าว เพราะเป็นการแสดงพฤติกรรมต่อสิ่งแวดล้อมที่ก้าวร้าว

แบนดูรา ได้อธิบายกระบวนการที่สำคัญในการเรียนรู้โดยการสังเกตว่ามี 4 ประการคือ (สรวงศ์ ไคว์ตระกูล, 2553 : หน้า 240-242)

(1) กระบวนการความใส่ใจ (Attention) แบนดูราให้ความเห็นว่า ความใส่ใจของผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญมาก ถ้าผู้เรียนไม่มีความใส่ใจในการเรียนรู้ กาสังเกตหรือการเลียนแบบก็绝不会เกิดขึ้น ดังนั้น การเรียนรู้แบบนี้ ความใส่ใจจึงเป็นสิ่งแรกๆ ที่ผู้เรียนจะต้องมี แบนดูรากล่าวไว้ว่า ผู้เรียนจะต้องรับรู้ส่วนประกอบสำคัญของพฤติกรรมของผู้ที่เป็นตัวแบบ องค์ประกอบที่สำคัญของตัวแบบที่มีอิทธิพลต่อความใส่ใจของผู้เรียนมีหลายอย่าง เช่น เป็นผู้ที่มีเกียรติสูง มีความสามารถสูง เป็นบุคคลที่สามารถให้คุณให้โทษได้ มีชื่อเสียง มีรูปร่างหน้าตาดี

(2) กระบวนการจดจำ (Retention Process) แบนดูราอธิบายว่า การที่ผู้เรียนสามารถที่จะเลียนแบบ หรือแสดงพฤติกรรมเหมือนตัวแบบได้ก็เป็นเพราะผู้เรียนบันทึกสิ่งที่ตนสังเกตจากตัวแบบไว้ในความจำระยะยาว แบนดูราพบว่า ผู้เรียนที่สามารถอธิบายพฤติกรรมของตัวแบบด้วยคำพูดได้ จะเป็นผู้ที่สามารถจดจำสิ่งที่เรียนรู้โดยการสังเกตได้ดีกว่าผู้ที่เพียงแต่ดูเฉยๆ

(3) กระบวนการแสดงพฤติกรรมเหมือนกับตัวแบบ (Reproduction Process) เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนจะแสดงพฤติกรรมเหมือนกับตัวแบบ ปัจจัยที่สำคัญของกระบวนการนี้คือ ความพร้อมทางด้านร่างกาย และทักษะที่จำเป็นจะต้องใช้ในการเลียนแบบ ซึ่งถ้าหากผู้เรียนไม่มีความพร้อมก็จะไม่สามารถที่จะแสดงพฤติกรรมเลียนแบบได้

(4) กระบวนการจูงใจ (Motivation Process) แบนดูราอธิบายว่า แรงจูงใจของผู้เรียนที่จะแสดงพฤติกรรมเหมือนตัวแบบที่ตนสังเกต เนื่องมาจากผู้เรียนมีความคาดหวังว่า การเลียนแบบจะนำประโยชน์มาให้ตน เช่น การได้รับแรงเสริมหรือรางวัล รวมทั้งคิดว่าการแสดงพฤติกรรมเหมือนกับตัวแบบจะทำให้ตนหลีกเลี่ยงปัญหาได้ ในห้องเรียนเวลาผู้สอนให้รางวัลหรือลงโทษพฤติกรรมของผู้เรียนคนใดคนหนึ่ง ผู้เรียนทั้งห้องก็จะเรียนรู้โดยการสังเกต และเป็นแรงจูงใจ

ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมหรือไม่แสดงพฤติกรรม เวลาผู้เรียนแสดงความประพฤติดี เช่น ผู้เรียนคนใดที่ทำการบ้านเรียบร้อยถูกต้องแล้วได้รับรางวัลหรือการชมเชยจากผู้สอน เขาก็จะเป็นตัวแบบให้แก่ผู้เรียนคนอื่น ๆ พยายามทำการบ้านมาส่งให้เรียบร้อย เพราะมีความคาดหวังว่าคงจะได้รับแรงเสริมหรือรางวัลบ้าง ในทางตรงกันข้ามถ้าผู้เรียนคนใดถูกลงโทษเนื่องจากเอาอาหารมารับประทานในห้องเรียน ก็จะเป็นตัวแบบของพฤติกรรมที่ผู้เรียนทั้งชั้นจะไม่ปฏิบัติตาม

กระบวนการเรียนรู้โดยการสังเกตจะประสบความสำเร็จได้จะต้องเริ่มต้นจากผู้เรียนมีความตั้งใจหรือสนใจที่จะสังเกตหรือเลียนแบบพฤติกรรมของตัวแบบ ต้องบันทึกสิ่งที่สังเกตเห็นในความทรงจำ สามารถแสดงพฤติกรรมหรือปฏิบัติตนได้เหมือนกับตัวแบบ และสุดท้ายผู้เรียนจะต้องมีแรงจูงใจที่มากพอต่อการโน้มน้าวให้แสดงพฤติกรรมเลียนแบบออกมา (อิทธิเดช น้อยไม้, 2560 : หน้า 71)

สรุปได้ว่า จากแนวความคิดการเรียนรู้ของนักจิตวิทยาการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญาเชื่อว่า การเรียนรู้ของมนุษย์ส่วนมากเกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในสังคม หรือสิ่งแวดล้อมที่เป็นตัวแบบ โดยอาศัยการสังเกตและเลียนแบบพฤติกรรมจากบุคคล หรือตัวแบบเหล่านั้น การเรียนรู้จากการสังเกตและเลียนแบบจะเกิดขึ้นและได้ผลดีกับผู้ที่มิได้มีลักษณะต้นตัวในการรับรู้ มีความสามารถในการเรียนรู้ ชื่นชอบและศรัทธาต่อตัวแบบ

1.5.4 ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มมนุษยนิยม

ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มมนุษยนิยม เกิดขึ้นจากแนวคิดของนักจิตวิทยา และนักการศึกษาที่ประกอบด้วย มาสโลว์ (Maslow) และโรเจอร์ (Rogers) นักจิตวิทยากลุ่มนี้มีแนวคิดที่มุ่งเน้นในด้านการสนับสนุนส่งเสริมศักยภาพในตัวของผู้เรียนทุกๆ ด้าน โดยมีความเชื่อว่ามนุษย์ทุกคนเป็นบุคคลที่มีคุณค่าในตนเอง มีความรู้สึกที่ดีงาม มีความต้องการ และมีแรงจูงใจภายในที่จะพัฒนาศักยภาพของตนไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบ หากได้รับโอกาสและเสรีภาพ (อิทธิเดช น้อยไม้, 2560 : หน้า 72)

มาสโลว์ ได้ศึกษาค้นคว้าและนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์โดยมีความเชื่อว่า มนุษย์ทุกคนเป็นสัตว์ประเสริฐ มีศักยภาพ และมีธรรมชาติภายในที่จะต่อสู้กับความกดดันจากสิ่งแวดล้อม และการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้ ดังนั้น ในการจัดการเรียนรู้จึงควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกที่จะเรียนรู้อย่างอิสระตามความเหมาะสมกับพฤติกรรมของตนเองได้ โดยผู้สอนมีหน้าที่ในการเสนอแนะ ให้คำปรึกษาโดยให้ผู้เรียนได้ใช้วิจารณญาณของตนในการพิจารณาเลือก รวมทั้งผู้สอนควรให้การสนับสนุนความต้องการขั้นพื้นฐานแก่ผู้เรียน โดยมาสโลว์ได้กล่าวถึงลำดับความต้องการขั้นพื้นฐานไว้ดังนี้ (ประสาธ อิศรปริดา, 2547 : หน้า 310-311)

(1) ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological Needs) ความต้องการนี้เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานที่สุดในการดำรงชีวิตของมนุษย์ คือ ความต้องการอาหาร อากาศ เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย การพักผ่อนหลับนอน เป็นต้น

(2) ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (Safety Needs) ความต้องการนี้เป็นความรู้สึกถึงความมั่นคงปลอดภัยทั้งทางร่างกายและจิตใจ เป็นความต้องการได้รับการคุ้มครองปกป้องจากการคุกคาม เป็นอิสระจากการถูกบังคับขู่เข็ญ

(3) ความต้องการความรักและการเป็นที่ยอมรับของกลุ่ม (Love and Belonging Needs) ความต้องการนี้เป็นความรู้สึกต้องการให้ตนเป็นที่ยอมรับ และได้รับความรักจากกลุ่ม โดยปกติมนุษย์เป็นสัตว์สังคม จึงอยู่อาศัยรวมกันเป็นหมู่เป็นพวก ดังนั้นจึงต้องการได้รับความรักและการยอมรับจากหมู่คณะ

(4) ความต้องการที่จะได้รับการยกย่องจากบุคคลอื่น (Esteem Needs) ความต้องการนี้เป็นความรู้สึกต้องการให้บุคคลอื่นยกย่องตนเองว่าเป็นผู้ที่มีความสามารถ มีเกียรติ และมีคุณค่า ผู้ที่บรรเทาความต้องการในขั้นนี้จะเกิดความรู้สึกเชื่อมั่นในตนเอง

(5) ความต้องการรู้และเข้าใจ (Need to Know and Understand) เป็นความต้องการจะสัมฤทธิ์ผลทางปัญญาหรือปรารถนาที่จะรู้และเข้าใจสิ่งต่างๆ ด้วยความสนใจอย่างแท้จริง

(6) ความต้องการสุนทรีย์ (Aesthetic Needs) ความต้องการนี้เป็นความรู้สึกต่อความเป็นระเบียบ สัจธรรม และความงาม

(7) ความต้องการที่จะประสบความสำเร็จในชีวิตตามศักยภาพของตน (Self Actualization Needs) เป็นความต้องการขั้นสูงสุดของมนุษย์ที่ปรารถนาจะประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิตของตนเองตามศักยภาพ และความสามารถที่ตนมีอยู่ ซึ่งส่งผลให้เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง

ในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของมาสโลว์ โรงเรียน ผู้สอนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องจึงจำเป็นต้องตอบสนองความต้องการพื้นฐานให้แก่ผู้เรียนก่อนในเบื้องต้น รวมทั้งสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ที่ให้ความรู้สึกอบอุ่น และปลอดภัย ตลอดจนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สนับสนุนให้ผู้เรียนได้เห็นคุณค่าในตนเอง จึงจะทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพตามศักยภาพของผู้เรียน (อิทธิเดช น้อยไม้, 2560 : หน้า 73)

โรเจอร์ นักจิตวิทยาากลุ่มมนุษยนิยมชาวอเมริกัน มีความเชื่อว่า มนุษย์ทุกคนมีศักยภาพที่จะเรียนรู้ ซึ่งการพัฒนาศักยภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียนควรอยู่ในบรรยากาศของการเรียนที่มีความเป็นอิสระ รู้สึกผ่อนคลาย หรือมีสภาพการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การเรียนรู้ที่สำคัญเกิดขึ้นจากการที่ผู้เรียนได้มีโอกาสลงมือปฏิบัติด้วยตัวของผู้เรียนเอง ผู้สอนจึงมีบทบาทสำคัญต่อการช่วยเหลือ และอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของผู้เรียน (อิทธิเดช น้อยไม้, 2560: 74)

สรุปได้ว่า จากแนวคิดการเรียนรู้ของนักจิตวิทยาากลุ่มมนุษยนิยมเชื่อว่า มนุษย์ทุกคนเป็นบุคคลที่มีคุณค่าในตัวเอง มีความรู้สึกที่ดีงาม มีความต้องการ และมีแรงจูงใจภายในที่จะพัฒนาศักยภาพของตนเองไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ได้

1.6 หลักการออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นการจัดการเรียนการสอนที่ยึดหลักการว่าผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้ได้โดยการจัดวิธีการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียนแต่ละคน ให้สามารถพัฒนาตนเองได้การจัดการเรียนการสอนควรเป็นสิ่งที่มีความหมายต่อผู้เรียน ให้ผู้เรียนมีความสุขในการเรียนรู้ได้ลงมือศึกษาค้นคว้า คิด แก้ปัญหา และปฏิบัติงานเพื่อสร้างความรู้ได้ด้วยตนเองโดยมีครูผู้สอนเป็นผู้ส่งเสริมสนับสนุนจัดสถานการณ์ให้เอื้อต่อการเรียนรู้

กระทรวงศึกษาธิการ (2553 : หน้า 9-10) ระบุหลักการออกแบบการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

(1) การจัดการเรียนการสอนควรให้ความสำคัญของความแตกต่างระหว่างผู้เรียนเพื่อวางรากฐานชีวิตให้เจริญงอกงามอย่างสมบูรณ์ มีพัฒนาการสมวัยอย่างสมดุล ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา การจัดการเรียนการสอนต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ค้นพบ และแสดงออกถึงศักยภาพของตนเองครูผู้สอนจึงควรมีข้อมูลผู้เรียนเป็นรายบุคคลสำหรับใช้ในการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและนำไปพัฒนาผู้เรียนให้เหมาะสมกับความแตกต่างของผู้เรียน

(2) การจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับพัฒนาการทางสมองการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับพัฒนาการทางสมองเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนา ได้อย่างเหมาะสมกับการทำงานของสมอง การเชื่อมโยงวงจรสมองพัฒนาการทางอารมณ์ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนมีจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ ทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข โดยใช้ประสบการณ์ตรงด้านร่างกายที่เป็นรูปธรรมข้อเท็จจริงและทักษะด้านต่าง ๆ ที่ปรากฏในชีวิตจริงตามธรรมชาติเป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับพัฒนาการทางสมอง

(3) การจัดการเรียนการสอนที่เน้นด้านคุณธรรมจริยธรรมการจัดการเรียนการสอนมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม ด้วยการจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการ คุณธรรม จริยธรรม ได้รับรู้เกิดการยอมรับเห็นคุณค่าและพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนเป็นลักษณะนิสัยที่ดีการจัดการเรียนการสอนตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ยึดหลักว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ซึ่งเชื่อว่าทุกคนมีความสามารถเรียนรู้พัฒนาตนเองได้ยึดประโยชน์ที่เกิดกับผู้เรียน โดยมีเป้าหมายในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถทั้งนี้ การจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษามุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานกรอบมาตรฐานการเรียนรู้ระดับอุดมศึกษา

1.7 บทบาทของผู้สอนและผู้เรียน

การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามเป้าหมายของหลักสูตร ทั้งผู้สอนและผู้เรียนควรมีบทบาท ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : หน้า 24)

1) บทบาทของผู้สอน

1.1) ศึกษาวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล แล้วนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่ท้าทายความสามารถของผู้เรียน

1.2) กำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ด้านความรู้และทักษะกระบวนการ ที่เป็นความคิดรวบยอด หลักการ และความสัมพันธ์ รวมทั้งคุณลักษณะอันพึงประสงค์

1.3) ออกแบบการเรียนรู้และจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมอง เพื่อนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมาย

1.4) จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้

1.5) จัดเตรียมและเลือกใช้สื่อให้เหมาะสมกับกิจกรรม นำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

1.6) ประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เหมาะสมกับธรรมชาติของวิชาและระดับพัฒนาการของผู้เรียน

1.7) วิเคราะห์ผลการประเมินมาใช้ในการซ่อมเสริมและพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของตนเอง

2) บทบาทของผู้เรียน

2.1) กำหนดเป้าหมาย วางแผน และรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง เสาะแสวงหาความรู้ เข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อความรู้ ตั้งคำถาม คิดหาคำตอบหรือหาแนวทางแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่าง ๆ

2.2) ลงมือปฏิบัติจริง สรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ด้วยตนเอง และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ

2.3) มีปฏิสัมพันธ์ ทำงาน ทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มและครู

2.4) ประเมินและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่อง

1.8 สิ่งที่จะช่วยให้การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ

นอกจากทักษะสำคัญที่ผู้สอนสังคมนักศึกษาควรได้รับการพัฒนาแล้ว สิ่งที่จะช่วยให้การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพมีดังนี้ (ประณาท เทียนศรี, 2556 : หน้า 124-125)

1) ความรู้ของผู้สอน ซึ่งประกอบด้วย

1.1) ความรู้สามัญ คือ ความรู้ทางวิชาการทั่วไป เช่น ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เป็นต้น ถ้าผู้สอนมีความรู้เนื้อหาดีและสามารถถ่ายทอดให้ผู้เรียนได้มาก ก็จะส่งผลให้การสอนของผู้สอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น ความรู้พิเศษบางอย่าง เช่น ดนตรี พลศึกษา การฝีมือ ถ้าผู้สอนมีความรู้เสริม จะช่วยให้ผู้เรียนรักใคร่และนับถือมากขึ้น

1.2) ความรู้ทางวิชาการครู ได้แก่ ความรู้เฉพาะหรือวิชาชีพเกี่ยวกับหลักการสอนและการถ่ายทอดความรู้ให้ผู้เรียน ผู้สอนจะต้องทราบหลักการศึกษ จิตวิทยา ปรัชญาการศึกษา วิธีการสอน สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้ผู้สอนรู้จักและเข้าใจผู้เรียนมากขึ้น

2) ทักษะของผู้สอน ซึ่งประกอบด้วย

2.1) ทักษะในการสอน สามารถสอนผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ตรงตามจุดประสงค์

2.2) ทักษะในการใช้ภาษา ทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน ผู้สอนควรรู้วิธีและสามารถพูดให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นที่จะเรียน ตลอดจนใช้ภาษาในทางที่สร้างสรรค์มากกว่าทำลาย

2.3) มีมนุษยสัมพันธ์ การสอนจะมีประสิทธิภาพ ถ้าผู้สอนเข้ากับผู้เรียนได้และทำงานร่วมกับผู้เรียนได้อย่างดี

2.4) การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน มีการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้เป็นแบบต่างๆ เพื่อเปลี่ยนบรรยากาศหรือสร้างบรรยากาศใหม่ให้เกิดแก่ชั้นเรียน

3) สุขภาพของผู้สอน ซึ่งผู้สอนที่มีสุขภาพร่างกายและสุขภาพจิตดี ย่อมส่งเสริมให้การสอนได้ผลดีด้วย

4) ทศนคติของผู้สอน หากผู้สอนมีทัศนคติหรือความรู้สึที่ดีต่อคนอื่น โดยเฉพาะกับผู้เรียน และการมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู สิ่งเหล่านี้ย่อมส่งผลให้การสอนมีประสิทธิภาพ

5) บุคลิกภาพของผู้สอน บุคลิกภาพของผู้สอนที่จะส่งเสริมการสอน เช่น มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีอารมณ์สม่ำเสมอ แต่งกายเรียบร้อย มีการพูดจาดี มีสายตาสื่อสัมพันธ์ มีความยุติธรรม ฯลฯ

สรุปได้ว่า ก่อนการสอนในห้องเรียนผู้สอนจำเป็นต้องมีความรู้และทักษะในการสอน บทบาทของผู้สอนและผู้เรียน ตลอดจนข้อควรปฏิบัติในการนำเข้าสู่บทเรียน จึงจะทำให้การเรียนการสอนในห้องเรียน มีประสิทธิภาพน่าสนใจ และทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียน โดยสิ่งที่จะช่วยให้การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพประกอบด้วย ความรู้ของผู้สอน ได้แก่ ความรู้สามัญ คือ ความรู้ทางวิชาการทั่วไป และความรู้ทางวิชาการครู คือ ความรู้เฉพาะหรือวิชาชีพ ผู้สอนควรมีทักษะหลักๆ ซึ่งประกอบด้วย ทักษะในการสอน ทักษะในการใช้ภาษา มีมนุษยสัมพันธ์ และมีความสามารถในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน ตลอดจนผู้สอนมีสุขภาพร่างกายและสุขภาพจิตดี มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู สิ่งเหล่านี้ย่อมส่งผลให้การสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. แนวคิดเกี่ยวกับกรอบมาตรฐานระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ TQF

2.1 ความหมายของกรอบมาตรฐานระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ TQF

กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (Thai Qualifications Framework for Higher Education, TQF : HEEd) เป็นกรอบที่แสดงระบบคุณวุฒิการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศ ซึ่งประกอบด้วย ระดับคุณวุฒิ ความเชื่อมโยงต่อเนื่องจากคุณวุฒิระดับหนึ่งไปสู่ระดับที่สูงขึ้น การแบ่งสายวิชา มาตรฐานผลการเรียนรู้ของแต่ละระดับคุณวุฒิซึ่งเพิ่มสูงขึ้นตามระดับของคุณวุฒิ ปริมาณการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเวลาที่ต้องใช้ หลักสูตรในแต่ละระดับคุณวุฒิ การเปิดโอกาสในเทียบโอนผลการเรียนรู้จากประสบการณ์ซึ่งเป็นการส่งเสริม การเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมทั้งระบบและกลไกที่ให้ความมั่นใจในประสิทธิผลการดำเนินงานตามกรอบมาตรฐาน คุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติของสถาบันอุดมศึกษาว่าสามารถผลิตบัณฑิตให้บรรลุคุณภาพตามมาตรฐานผล การเรียนรู้

2.2 หลักการสำคัญของกรอบมาตรฐานระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ TQF

(1) เป็นเครื่องมือในการนำแนวนโยบายการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการวัด การศึกษาตามที่กำหนดใน พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติฯ ในส่วนที่เกี่ยวกับมาตรฐานการอุดมศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษา สู่การปฏิบัติในสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม

(2) มุ่งเน้นที่ Learning Outcomes ซึ่งเป็นมาตรฐานขั้นต่ำเชิงคุณภาพเพื่อประกันคุณภาพบัณฑิต

(3) มุ่งประมวลกฎเกณฑ์และประกาศต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเรื่องหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนเข้าไว้ด้วยกันและเชื่อมโยงให้เป็นเรื่องเดียวกัน

(4) เป็นเครื่องมือการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพในการสร้างความเข้าใจและความมั่นใจในกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้อง/ส่วนได้ส่วนเสีย เช่น นักศึกษา ผู้ปกครอง ผู้ประกอบการ ชุมชน สังคมและสถาบันอื่น ๆ ทั้งในและ ต่างประเทศเกี่ยวกับคุณลักษณะของบัณฑิตที่คาดว่าจะพึงมี

(5) มุ่งให้คุณวุฒิหรือปริญญาของสถาบันใด ๆ ของประเทศไทยเป็นที่ยอมรับและเทียบเคียงกันได้ ในสถาบันอุดมศึกษาที่ดีทั้งในและต่างประเทศ โดยเปิดโอกาสให้สถาบันอุดมศึกษาสามารถจัดหลักสูตร ตลอดจนกระบวนการเรียนการสอนได้อย่างหลากหลายโดยมั่นใจถึงคุณภาพของ

บัณฑิตซึ่งจะมี มาตรฐานผลการเรียนรู้ตามที่มุ่งหวัง สามารถประกอบอาชีพได้อย่างมีความสุขและภาคภูมิใจเป็นที่พึงพอใจของนายจ้าง

(6) ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2.3 วัตถุประสงค์ของการดำเนินการตามมาตรฐานระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ TQF

นอกจากจะให้เป็นที่ไปตามหลักการสำคัญของTQF ตามที่เสนอข้างต้นแล้ว มีวัตถุประสงค์อื่นที่สำคัญอีก ดังนี้

(1) เพื่อเป็นการประกันคุณภาพขั้นต่ำของบัณฑิตในแต่ละสาขา/สาขาวิชาหรือแต่ละคุณวุฒิ

(2) เพื่อให้แต่ละสาขา/สาขาวิชามีการกำกับดูแลคุณภาพการผลิตบัณฑิตกันเอง โดยบัณฑิตในสาขา สาขาวิชาเดียวกันของแต่ละสถาบันฯ มีคุณภาพไม่ต่ำกว่าที่กำหนดไว้ในมาตรฐานคุณวุฒิระดับ การศึกษาของสาขา/สาขาวิชานั้น ๆ

(3) เพื่อนำไปสู่การลดขั้นตอน/ระเบียบ (deregulations) ในการดำเนินการให้กับสถาบันอุดมศึกษาที่มีความเข้มแข็ง และความพร้อมในการจัดการศึกษา

2.4 โครงสร้างและองค์ประกอบของมาตรฐานระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ TQF

2.4.1 ระดับคุณวุฒิ (Levels of Qualifications)

- (1) ระดับที่ 1 อนุปริญญา (3 ปี)
- (2) ระดับที่ 2 ปริญญาตรี
- (3) ระดับที่ 3 ประกาศนียบัตรบัณฑิต
- (4) ระดับที่ 4 ปริญญาโท
- (5) ระดับที่ 5 ประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง
- (6) ระดับที่ 6 ปริญญาเอก

2.4.2 มาตรฐานผลการเรียนรู้ (Domains of Learning) ของคุณวุฒิของประเทศไทย มีอย่างน้อย 5 ด้าน ดังนี้

- (1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม(Ethics and Morals)
- (2) ด้านความรู้(Knowledge)
- (3) ด้านทักษะทางปัญญา(Cognitive Skills)
- (4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ(Interpersonal Skills and Responsibility)
- (5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (Numerical, Communication and Information Technology Skills)

ในบางสาขาวิชาอาจกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ให้มีมากกว่า 5 ด้านก็ได้ เช่น บางสาขาวิชา เน้นทักษะของการ ฝึกฝนให้เกิดความชำนาญ ก็จะมีเพิ่มมาตรฐานผลเรียนรู้ทางด้านทักษะพิสัย (Domain of Psychomotor Skills) หรือบางสาขาวิชาต้องการใช้บัณฑิตของสาขาวิชาที่มีมาตรฐานผลการเรียนรู้มากกว่าหรือพิเศษกว่าบัณฑิตใน สาขาวิชาอื่นก็สามารถกำหนดเพิ่มเติมได้

2.4.3 มาตรฐานผลการเรียนรู้ของแต่ละระดับคุณวุฒิ

(1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม สามารถจัดการปัญหาทางด้านจริยธรรมและวิชาชีพซึ่งเกี่ยวข้องกับ การใช้ดุลยพินิจทางค่านิยม ด้วยวิถีทางที่คำนึงถึงความรู้สึกของผู้อื่นได้อย่าง สอดคล้องกับค่านิยมพื้นฐาน และจรรยาบรรณทางวิชาชีพ แสดงออกถึงพฤติกรรมทางด้านคุณธรรม จริยธรรมในระดับสูงที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งทางค่านิยมและการจัดลำดับความสำคัญ แสดงออก ถึงความซื่อสัตย์สุจริตอย่างสม่ำเสมอ และบูรณาการได้อย่างสมดุลเหมาะสมระหว่าง วัตถุประสงค์ ส่วนบุคคลและวัตถุประสงค์ของกลุ่ม เป็นอย่างที่ดีต่อผู้อื่น มีภาวะผู้นำในการทำงานในกลุ่มต่าง ๆ ใน ครอบครัว และชุมชน

(2) ด้านความรู้ มีองค์ความรู้ในสาขา/สาขาวิชาอย่างกว้างขวางและเป็นระบบ รู้หลักและทฤษฎีที่ สัมพันธ์กัน ตระหนักในองค์ความรู้และทฤษฎีในสาขาวิชาการอื่นที่เกี่ยวข้อง สำหรับผู้ที่เรียนในหลักสูตรวิชาชีพที่มีความคุ้นเคยกับพัฒนาการฝึกฝนระดับแนวหน้าของความรู้ เฉพาะด้าน ในสาขา/สาขาวิชาที่ศึกษา รวมทั้งตระหนักถึงงานวิจัยในปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหา และการต่อยอดองค์ความรู้ ในหลักสูตรที่เตรียมนักศึกษาเพื่อปฏิบัติงานวิชาชีพ นักศึกษา จะต้องตระหนักในธรรมเนียมปฏิบัติ กฎระเบียบ เทคนิค ข้อบังคับ รวมถึงวิธีการปรับปรุงให้ทันตาม กาลเวลาเพื่อตอบสนองต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

(3) ด้านทักษะทางปัญญา มีความสามารถในการทำวิจัย เข้าใจและสามารถ ประเมินข้อมูล ค้นหา แนวคิดและหลักฐานใหม่ ๆ จากแหล่งข้อมูลที่กว้างขวาง และประยุกต์ข้อสรุป เพื่อแก้ไขปัญหา และข้อโต้แย้งที่แตกต่างกันได้โดยไม่ต้องอาศัยคำแนะนำจากภายนอก สามารถศึกษา ปัญหาที่ ค่อนข้างซับซ้อนและเสนอแนวทางใหม่ในการแก้ไขได้อย่างสร้างสรรค์ โดยคำนึงถึงองค์ ความรู้ทางทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ประสบการณ์ภาคปฏิบัติและผลกระทบที่ตามมาจากการตัดสินใจ สามารถประยุกต์ทักษะและความเข้าใจอันถ่องแท้เหล่านี้ในเนื้อหาสาระทางวิชาการและ วิชาชีพซึ่ง เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับสาขา/สาขาวิชาที่เรียนสำหรับหลักสูตรวิชาชีพ นักศึกษา สามารถใช้กระบวนการ ปฏิบัติงานที่ทำอยู่เป็นประจำได้อย่างเหมาะสม และแยกแยะสถานการณ์ที่ต้องการการแก้ไขปัญหา ด้วยนวัตกรรมใหม่ ๆ พร้อมกับนำเอาความรู้ความเข้าใจ ในภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติที่เกี่ยวข้องมา ประยุกต์ใช้เพื่อสนองตอบต่อสถานการณ์เช่นนั้น

(4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ มีส่วนช่วยและ เอื้อต่อการ แก้ปัญหาในกลุ่มได้อย่างสร้างสรรค์ ไม่ว่าจะในฐานะผู้นำหรือสมาชิกของกลุ่ม สามารถ แสดงออกซึ่งภาวะผู้นำในกลุ่มที่มีสถานการณ์ไม่ชัดเจน และต้องการนวัตกรรมใหม่ ๆ ในการ ดำเนินการแสดงออกซึ่งความคิดริเริ่มในการวิเคราะห์ปัญหาที่ต้องการความสนใจ และกล่าวถึงปัญหา ดังกล่าวได้อย่างเหมาะสมบนพื้นฐานของตนเองและของกลุ่ม มีความรับผิดชอบในการเรียนรู้และ พัฒนาตนเอง รวมทั้งวิชาชีพได้อย่างต่อเนื่อง

(5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ เมื่อศึกษา ปัญหาและข้อโต้แย้งแล้ว สามารถระบุเทคนิคทางสถิติหรือคณิตศาสตร์ที่ เกี่ยวข้องและ ประยุกต์ใช้อย่างสร้างสรรค์ในการแปลความหมายและเสนอแนะแนวทางในการแก้ไข สามารถสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพทั้งการพูดและการเขียน รู้จักเลือกและใช้รูปแบบของการ นำเสนอที่เหมาะสมสำหรับปัญหา และกลุ่มผู้ฟังที่แตกต่างกัน ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และ เทคนิค

การสื่อสารที่เหมาะสมเป็นประจำในการเก็บรวบรวมข้อมูล แปลความหมาย และ สื่อสารข้อมูล ข่าวสารและความคิด

ลักษณะของหลักสูตรในแต่ละคุณวุฒิ หลักสูตรระดับปริญญาตรี ต้องออกแบบมาเพื่อพัฒนาความรู้ ความเข้าใจในสาขา/สาขาวิชาอย่างกว้าง ๆ เน้นให้รู้ลึกในบางส่วนที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ การพัฒนาและผลการวิจัยล่าสุด นักศึกษาควรตระหนักถึงความรู้และทักษะในสาขาวิชาอื่นที่เกี่ยวข้อง สัมพันธ์กัน ปริญญาตรีเป็นคุณวุฒิพื้นฐานสำหรับการเข้าสู่อาชีพในสาขาต่าง ๆ ที่ใช้ทักษะความชำนาญสูง และการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นด้วย ดังนั้นหลักสูตรจะต้องพัฒนาผู้เรียนทั้งความรู้ และทักษะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติในวิชาชีพ และพื้นฐานความรู้ภาคปฏิบัติและภาคทฤษฎี และการวิจัยที่จำเป็นต่อการศึกษาดูด้วย

จำนวนหน่วยกิตในหลักสูตรและระยะเวลาในการศึกษา เป็นไปตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร

การกำหนดชื่อคุณวุฒิไปตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการเป็น เรื่อง การกำหนดชื่อปริญญา

การเทียบโอนความรู้หรือประสบการณ์ เป็นไปตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง หลักเกณฑ์การ เทียบโอนผลการเรียนระดับปริญญาเข้าสู่การศึกษาในระบบ และเรื่อง ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติที่ ในการเทียบโอนผลการเรียนระดับปริญญาเข้าสู่การศึกษาในระบบ

3. แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการสอน 5B โมเดล

มหาวิทยาลัยราชภัฏราไพพรรณีได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตให้เป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) และสอดคล้องกับค่านิยมของมหาวิทยาลัยที่ว่า RBRU ซึ่งหมายถึง R : Responsibility คือ ความรับผิดชอบต่อตนเอง องค์กร และสังคม B : Best คือ ความเป็นเลิศของบุคลากรความรอบรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญในวิชาชีพและความ เป็นมืออาชีพ R : Relationship คือการมีสัมพันธ์ที่ดีก่อให้เกิดการทำงานเป็นทีม และ U : Unity คือ ความเป็นหนึ่งเดียวมีเอกภาพโดยส่งเสริมให้คณาจารย์จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้อย่างมีสุข โดยจัดการเรียนการสอนในบรรยากาศที่ผ่อนคลาย มีความอิสระ ยอมรับความแตกต่างของผู้เรียนมีความหลากหลายในวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองให้เต็มตามศักยภาพ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน เกิดแรงจูงใจและรักการเรียนรู้ อันจะส่งผลทำให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการเรียนรู้และมีความอยากเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตทั้งนี้การจัดการเรียนการสอนเพื่อยกระดับการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏราไพพรรณีมหาวิทยาลัยได้มอบหมายให้กองบริการการศึกษาสำนักงานอธิการบดีให้ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการเร่งด่วนของสภามหาวิทยาลัยประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 โดยให้จัดทำโครงการพัฒนาระบบงานที่สนับสนุนการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อดำเนินงานให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 1 การผลิตบัณฑิตที่ฉลาดจัดการสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นและการเปลี่ยนแปลงของสังคม โดยมีเป้าหมายคือการยกระดับคุณภาพบัณฑิตโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามตัวชี้วัดจำนวนอาจารย์ที่สอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีค่าเป้าหมาย สำหรับปีการศึกษา 2558 จำนวน 24 คนและปีการศึกษา 2559 จำนวน 50 คน ซึ่งที่ผ่านมาได้มีการดำเนินงาน

กิจกรรมโครงการกระบวนทัศน์การเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนอกจากจะเป็นการยกระดับคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีแล้ว ยังมีการนำแนวคิดจาก พ.ร.บ การศึกษา พ.ศ. 2542 และแนวคิดการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 21 สำหรับการออกแบบการเรียนการสอน สำหรับในระยะที่เริ่มต้นจากการกำหนดนโยบายระดับมหาวิทยาลัยซึ่งเปรียบเสมือน รากแก้วการสนับสนุนจากผู้บริหารของมหาวิทยาลัย การกระตุ้น และการส่งเสริมจากผู้บริหารระดับ คณะนำไปสู่การค้นพบแนวปฏิบัติที่ดี ซึ่งประกอบด้วยการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาบรรยาย โดยผู้สอน ควรให้ความสำคัญกับกิจกรรมหลัก 5 กิจกรรม ได้แก่

- (1) การทำข้อตกลงและทบทวนความรู้เดิม (Bright)
- (2) การเพิ่มพูนความรู้ (Brain)
- (3) การสร้างกระบวนการคิด (Bring)
- (4) การปฏิบัติการเรียนรู้ (Best)
- (5) การขยายผล (Beauty)

หลังจากที่มีการประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) เพื่อร่วมกันสังเคราะห์หาแนวปฏิบัติที่ดี (Good practice) สำหรับการจัดการเรียนการสอนของรายวิชาที่เน้นการบรรยาย ผลจากการสังเคราะห์ทำให้ได้นวัตกรรมการเรียนการสอนหลากหลายชิ้น และหนึ่งในนวัตกรรมการสอนนั้นคือนวัตกรรมการสอนที่มีชื่อว่า “5B Model” กล่าวคือ นวัตกรรมการสอน 5B Model คือ แนวปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญทั้ง 8 วิชาโดยการสื่อสารทุกรูปแบบที่เกิดขึ้นจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียนลักษณะสื่อสารสองทางการมีส่วนร่วม (Participation) ภายใต้ระบบ PDCA การวิเคราะห์นโยบาย (Policy) ระดับมหาวิทยาลัยต่อการออกแบบการสอน การฝึกปฏิบัติการเรียนรู้ (Practice) และ การนำเสนอผลการเรียนรู้ (Presentation) (กองบริการศึกษา, 2560)

สรุปได้ว่า ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในระดับอุดมศึกษานั้นผู้สอนจะต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้บรรยายให้ผู้เรียนฟังมาใช้วิธีการเรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง มากกว่าการนั่งฟังบรรยายตลอดบทเรียนกล่าวคือผู้สอน ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า ลงมือปฏิบัติ เเชิฐสถานการณ์ หรือวิจัย โดยใช้กระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ และมีใช้วัดผลและประเมินผลตามสภาพจริงโดยคำนึงถึงการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งความรู้ ทักษะ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสมรรถนะสำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีได้มีการคิดค้นแนวคิดการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจากโครงการพัฒนากระบวนทัศน์การเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในรายวิชาบรรยาย คือ การสอนรูปแบบ 5B โมเดล หมายถึง รูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นโดยมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีเพื่อจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบด้วยขั้นตอน 5B ได้แก่ Bright Brain Bring Best Beauty

(1) Bright หมายถึง การทำข้อตกลง และทบทวนความรู้เดิมโดยการทำข้อตกลงจะเป็นการวางระเบียบร่วมกันและสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนส่วนการทบทวนความรู้เดิมเป็นการที่ผู้สอนตั้งคำถามกับผู้เรียนก่อนเรียนทุกครั้ง

(2) Brain หมายถึง การเพิ่มเติมองค์ความรู้ เป็นการที่ผู้สอนมอบหมายให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าข้อมูลเนื้อหาสาระวิชาในเรื่องที่เรียน

(3) Bring หมายถึง การสร้างกระบวนการคิดเป็นการที่ผู้สอนมอบหมายงานให้กับผู้เรียนร่วมกันคิดหัวข้อการเรียนรู้ตามประเด็นที่สนใจ

(4) Best หมายถึง การผลิตโครงการ และการปฏิบัติการเรียนรู้โดยการผลิตโครงการเป็นการที่ผู้สอนมอบหมายงานกลุ่มให้ผู้เรียนได้เขียนโครงการศึกษาตามประเด็นที่สนใจส่วนกาปฏิบัติการเรียนรู้ เป็นการลงมือปฏิบัติการเรียนรู้ตามโครงการศึกษาที่สนใจเป็นกลุ่ม

(5) Beauty หมายถึง การมุ่งสู่การขยายผลการเรียนรู้เป็นการนำเสนอผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ได้จากการผลิตโครงการและการปฏิบัติการเรียนรู้ผ่านสื่อหรือการนำเสนอหน้าชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ณัฐรุจ ทรัพย์อุปลัมภ์ (2553) ได้การศึกษาเรื่อง “การจัดการเรียนรู้แบบใฝ่รู้ (Active Learning) ที่มีผลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจในการเรียนรายวิชาภูมิปัญญาเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต (0021311) ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี” มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีที่ศึกษาในรายวิชาภูมิปัญญาเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต (0021311) หมวดการศึกษาทั่วไป (กลุ่มสังคม) ที่ได้รับการจัดการเรียนแบบใฝ่รู้ 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภูมิปัญญาเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต (0021311) 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีที่ศึกษารายวิชาภูมิปัญญาเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต (0021311) ใช้กลุ่มตัวอย่างจากนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่กำลังเรียนรายวิชาภูมิปัญญาเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต (0021311) ผลการศึกษา พบว่าพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ที่ศึกษาในรายวิชาภูมิปัญญาเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต (0021311) หมวดการศึกษาทั่วไป (กลุ่มสังคม) ที่ได้รับการจัดการเรียนแบบใฝ่รู้ อยู่ในระดับมากโดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.09 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ที่ศึกษาในรายวิชาภูมิปัญญาเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต (0021311) หมวดการศึกษาทั่วไป (กลุ่มสังคม) ที่ได้รับการจัดการเรียนแบบใฝ่รู้ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

กุลธิดา ตรีกุลกาญจน์ (2556) ได้ทำการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมการพูดของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 หลักสูตรสาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา กลุ่มประชากรในการวิจัยครั้งนี้คือนักศึกษาหลักสูตรสาขาวิชาการบัญชีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา ปีการศึกษา 2556 จำนวน 30 คน โดยมีเครื่องมือในการวิจัยคือ แผนการสอนโดยใช้กิจกรรมการพูด กิจกรรมการพูดเรื่องการสนทนาทางโทรศัพท์การนัดหมาย และการบอกทิศทาง แบบทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียน และเกณฑ์สำหรับการประเมินความสามารถการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักศึกษา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าเฉลี่ยค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติ ที แบบไม่เป็นอิสระจากกัน (t-test for dependent samples) ผลการวิจัยพบว่าคะแนนเฉลี่ยจากทดสอบก่อนเรียนโดยใช้กิจกรรมการพูดหัวข้อการสนทนาทางโทรศัพท์มีค่าเท่ากับ 6.2 การนัดหมายมีค่าเท่ากับ 6.4 และการบอกทิศทางมีค่าเท่ากับ

4.8 คะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบหลังเรียนโดยใช้กิจกรรมการพูดหัวข้อการสนทนาทางโทรศัพท์ มีค่าเท่ากับ 12 การนัดหมายมีค่าเท่ากับ 12.6 และการบอกทิศทางมีค่าเท่ากับ 13.4 ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนการสื่อสารก่อนและหลังการ สอนโดยใช้กิจกรรมการพูด โดยใช้ paired sample t-test แสดงให้เห็นว่าคะแนนการสื่อสารภาษาอังกฤษหลังการเรียนของ นักศึกษาหลักสูตรสาขาวิชาการบัญชี โดยใช้กิจกรรมการพูดสูงกว่าคะแนนก่อนการเรียนโดยใช้ กิจกรรมการพูดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์ และคณะ (2557) ได้ทำการวิจัยในเชิงสหวิทยาการคืองานวิจัยเรื่อง “เศรษฐกิจสีเขียวของชุมชนภายใต้การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ:กรณีศึกษาชุมชนในพื้นที่ภาค ตะวันออก” การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเพื่อถอดบทเรียนของชุมชนเกี่ยวกับแนวคิดและวิธีการในการ จัดการชุมชนภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสีเขียวเพื่อนำเสนอตัวแบบเศรษฐกิจสีเขียวของชุมชนเพื่อรองรับ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาชุมชนในภาคตะวันออกสองชุมชน คือ ชุมชนบางสระเก้า อำเภอลำลูกเกด จังหวัดจันทบุรีและชุมชนบ้านนาอิสาน ตำบลท่ากระดาน อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทราผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สามารถสรุปสาระสำคัญได้ดังต่อไปนี้ คือ กรณีชุมชนแรก คือ ชุมชนบางสระเก้า อำเภอลำลูกเกด จังหวัดจันทบุรี เมื่อพิจารณาถึงการเปิดรับ (Exposure) ของชุมชนต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ พบว่า ด้วยลักษณะทางกายภาพของ ชุมชนทั้งในมิติที่ตั้ง (พื้นที่ชายฝั่งทะเล) และรูปแบบการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจของชุมชน (เป็น ชุมชนที่มีฐานการผลิตในภาคเกษตรกรรมเป็นหลัก) ทำให้พื้นที่บางสระเก้ากลายเป็นพื้นที่ที่จะเปิดรับ ความเสี่ยงต่อความเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศโดยตรง ทั้งในมิติการขยับเลื่อนของการเริ่มต้น และสิ้นสุดของฤดูฝน, ความแปรปรวนของสภาพอากาศ, สภาพอากาศที่รุนแรงโดยเฉพาะประเด็น เรื่องของพายุ, ปริมาณน้ำทะเลที่สูงขึ้น เมื่อพิจารณาถึงความอ่อนไหวหรือความไว (Sensitivity) พบว่า แม้ชุมชนบางสระเก้าจะเป็นชุมชนเกษตรกรรมแต่การประกอบอาชีพของผู้คนในพื้นที่นี้ก็มีความ หลากหลายอย่างยิ่ง เช่น ชาวบ้านบางกลุ่มทำนาทุ่งบางกลุ่มปลูกกอก บางกลุ่มทำนาข้าว บางกลุ่มเป็น ชาวประมง บางกลุ่มรับจ้างทั่วไป เป็นต้นทำให้ความอ่อนไหวและความไวต่อผลกระทบของสภาพ ภูมิอากาศที่ผันแปรหรือเปลี่ยนแปลงไม่เท่ากันโดยการสร้างความเข้มแข็งและเข้มข้นให้แก่กิจกรรม ทางเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ชาวบ้านได้พยายามดำเนินการมาก่อนหน้านี้หรือกล่าวอีกนัย หนึ่งก็คือเป็นการยกระดับแนวคิดเศรษฐกิจสีเขียวให้มีความเข้มข้นมากขึ้น โดยการเพิ่มเติมความคิด การบริหารจัดการสีเขียว กรณีชุมชนที่สอง คือ ชุมชนบ้านนาอิสาน ชุมชนบ้านนาอิสานกลายเป็น พื้นที่อีกแห่งหนึ่งที่จะเปิดรับความเสี่ยงต่อความเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศโดยตรง ทั้งในมิติ การขยับเลื่อนของการเริ่มต้นและสิ้นสุดของฤดูฝน, ความแปรปรวนของสภาพอากาศ แม้ชุมชนบ้านนา อิสานเป็นชุมชนเกษตรกรรม แต่พืชพันธุ์ที่ชาวบ้านแต่ละคนเพาะปลูกนั้นก็มีความแตกต่างกัน หลากหลายทำให้ความอ่อนไหวต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศแตกต่างกันไปตามชนิดของพืช พันธุ์ กล่าวคือพืชประเภทข้าว พืชผักสวนครัว พืชไร่บางประเภทจะมีความอ่อนไหวหรือความไวต่อ การเปลี่ยนแปลงมากกว่าพืชไร่บางประเภท เช่น อ้อยมันสำปะหลังหรือข้าวโพดที่มีความต่อความ คงทนกับสภาพภูมิอากาศการปรับตัวของชาวชุมชนบ้านนาอิสานเพื่อรองรับกับสถานการณ์การ เปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศนั้นพบว่า ชุมชนแห่งนี้พยายามที่จะยกระดับการบริหารจัดการ

ชุมชนด้วยยุทธศาสตร์เศรษฐกิจสีเขียวให้มีความเข้มข้นและเข้มแข็งมากขึ้นเช่นเดียวกับชุมชนบางสระแก้ว

ดร. สุชีรา มะหิเมือง และผาณิต เย็นแข (2555) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้วยการวิจัยในชั้นเรียนการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์สองประการคือ เพื่อออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้วยการวิจัยในชั้นเรียน และเพื่อประเมินผลกระบวนการที่ออกแบบใหม่ในบริบทจริงของโรงเรียนที่เป็นเป้าหมายการพัฒนา กลุ่มตัวอย่างเป็นการวิจัยแบ่งเป็น 2 กลุ่มได้แก่ กลุ่มพัฒนากระบวนการ ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบกระบวนการ ผู้อำนวยการ คณะกรรมการคุณภาพโรงเรียน และครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ การทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างน้อย 1 เรื่อง รวมทั้งสิ้น 8 คน ทำหน้าที่ออกแบบกระบวนการใหม่ กลุ่มครูผู้สอนในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายการวิจัย 4 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนวัดช่องลมวรณาราม (สมุทรประชาณุกุล) โรงเรียนวัดโรงธรรมมิตรภาพ ที่ 70 โรงเรียนวัดบางคนที่ใน (วามโกประชาณุกุล) และโรงเรียนวัดธรรมมาธาราม (พระราชรัฐสมุทรการ อุปถัมภ์) รวมทั้งสิ้น 21 คน ทำหน้าที่ทดลองกระบวนการที่ออกแบบใหม่ วิธีดำเนินการวิจัยตามแบบแผนการวิจัยเชิงปฏิบัติการที่ บูรณาการกับแนวคิดการออกแบบกระบวนการใหม่ของลูแคนสกาย (Lucansky) เครื่องมือวิจัย ได้แก่ การระดมสมอง ตารางมอบหมายงานที่มีคุณภาพ ผังกระบวนการ ปฏิบัติงานที่มีคุณภาพ เทคนิคบัตรความคิดเคเจ ดัชนีวัดคุณภาพกระบวนการ ตาราง 5W1H แบบประเมินความเหมาะสมของกระบวนการ และแบบประเมินคุณภาพงานวิจัย ผลการวิจัยพบว่ากระบวนการที่ออกแบบใหม่ประกอบด้วยงานกระบวนการจัดการเรียนรู้ด้วยการวิจัยในชั้นเรียนที่ได้รับ การออกแบบใหม่ประกอบด้วยขั้นตอนการปฏิบัติงานหลัก 4 ขั้นตอน ได้แก่ (1) ขึ้นวางแผน มีงานที่ต้องปฏิบัติ ได้แก่ การวิเคราะห์ความต้องการที่จำเป็นของผู้เรียน การวิเคราะห์สาเหตุแท้จริงของปัญหาที่จำเป็นเร่งด่วน การกำหนดนิยามศัพท์เฉพาะและวัตถุประสงค์การวิจัย และการเตรียมนวัตกรรมและเครื่องมือวัดประเมินผล มีดัชนีวัดคุณภาพ 6 ตัว (2) ขึ้นปฏิบัติการตามแผน มีงานที่ต้อง ปฏิบัติคือ การใช้นวัตกรรมตามแบบแผนการวิจัยที่กำหนดไว้ และการวิเคราะห์และนำเสนอผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย มีดัชนีวัดคุณภาพ 2 ตัว (3) ขึ้นสะท้อนผล มีงานที่ต้องปฏิบัติ ได้แก่ การวิเคราะห์ทบทวนหลังการปฏิบัติงาน และการแนะแนวทางการปฏิบัติที่เหมาะสม มีดัชนีวัดคุณภาพ 1 ตัว และ (4) ขึ้นการเผยแพร่ผลการวิจัย มีงานที่ต้องปฏิบัติ คือ การเขียนรายงานการวิจัย และการเผยแพร่ผลการวิจัยด้วยปากเปล่าในที่ประชุมวิชาการ มีดัชนีวัดคุณภาพ 2 ตัว ผลการทดลองใช้กระบวนการที่ออกแบบใหม่พบว่า กลุ่มตัวอย่างทุกหน่วยสามารถทำการวิจัยจนสำเร็จ อย่างมีคุณภาพตามเกณฑ์ประเมินระดับดีจำนวนกว่า ร้อยละ 80 จากการประเมินด้วยแบบประเมินชนิดมาตรา ประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าเฉลี่ยของคุณภาพระหว่าง 4.00-4.86 ชิ้นงานวิจัยทุกเรื่องสามารถพัฒนาผู้เรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายการวิจัยให้บรรลุวัตถุประสงค์การวิจัยเกินกว่าร้อยละ 80 ขึ้นไป